

Doğa Kartlarıyla Sürüngenleri Tanıyoruz

Bu sayımızda Doğa Kartları'nda sürüngenleri tanıtıyoruz. Sürüngen kartlarından, ilginç ve eğlenceli bilgiler öğrenebileceğinizi sanıyoruz. Kartları hazırlarken hepsi sürüngenler sınıfının farklı ailelerinin üyeleri olan hayvanlardan örnekler seçtik. Bazılarımızın korkuyla baktığı yılanlar, bacakları olmadığı için bazılarını yılan sandığımız kertenkeleler, sevimli kaplumbağalar ve tosbağalar, değişen renkleriyle bukalemunlar, kocaman ağızları ve sivri dişleriyle timsahlar... Sürüngenlerin birbirine çok benzeyen iki farklı ailesiyle de tanışacaksınız: kelerler ve kertenkeleler. Bunların başlıca farklarından biri, etkin oldukları

saatler. Keler geceleri, kertenkeleyse gündüzleri etkindir. Derisi daha sert ve pullu olan kertenkelenin kuyruğunun kelere göre daha zor kopması da öteki farklarından biridir. Kopan kuyruklarını yenilemek de iki ailenin ortak özelliğidir.

Sürüngenlerin derilerinin dış katmanı kalındır. Bu katman insan tırnağının yapısında da bulunan keratin denilen özel bir proteinden oluşur. Ayrıca bu katman, sürüngenlerin vücutlarının kurumasını önler ve yırtıcı hayvanların zararlarından onları korur. Sürüngenler derilerini değiştirebilirler. Bu, büyümelerine ya da eskimiş derilerini atmalarına yarar. Derilerinin dış katmanı, düz, çıkıntılı ya da dikenli yüzeyli olabilir.

Sürüngenler, soğukkanlı hayvanlardır; ısınmak için güneşe ya da sıcak yüzeylere gereksinim duyarlar. Sıcak ve soğuk bölgeler arasında yer değiştirerek vücut sıcaklıklarını ayarlarlar. Sürüngenler sık sık güneşlenirler. Böylece avlanmak ve avladıklarını sindirebilmek için gerekli enerjiyi vücutlarında depolarlar.

Doğa Kartları için, Sürüngenlerin Türkiye'de

bulunan ailelerinden birer örnek tür seçtik. Piton, doğu mercan yılanı, anakonda, siyah mamba, kral kobra, tuzlusu timsahı ve gila canavarı dışındaki tüm sürüngenler Türkiye'nin farklı bölgelerinde görülen türler.

Kartlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nden Prof. Dr. İbrahim Baran'ın desteğiyle hazırlandı. Ayrıca kendisi, Baran engereğini (*Vipera barani*) ilk kez bulan kişi olduğundan, bu türe onun adı verilmiş. Kartlardaki fotoğrafların birkaçı Prof. Dr. Mehmet Atatür ve Semih Üçüncü tarafından çekildi. Kartları sizler için Banu Binbaşaran hazırladı.

Çoğu sürüngenin geleceği tehlike altında. Yaşadıkları alanlar sürekli zarar görüyor. Yenilmek, deri çanta ya da tarak yapılmak için insanlar tarafından öldürülüyorlar. Deniz kaplumbağaları gibi bazı türlerse yasalarla koruma altında. Türkiye'de de deniz kaplumbağaları (*Caretta caretta*) Doğal Hayatı Koruma Derneği tarafından koruma altına alındı. Tıpkı bu kaplumbağalar gibi, tüm hayvanları ve bitkileri koruyabilirsek, güzel ve sağlıklı bir dünyada hep birlikte yaşayabiliriz.